

класифікаційних товариств. Їхня важливість настільки велика, що круїзним компаніям рекомендується підтримувати з ними довгострокові відносини з метою найтіснішої кооперації та координації, що дозволить гарантувати мінімізацію непорозумінь та помилок та максимізацію задоволення туристів й оптимізацію прибутку компанії. На протилежному боці є група некритичних товарних позицій (готельні товари, продукти для приготування їжі та напої, пальне та інструменти). Вони характеризуються низьким логістичним ризиком (їхніх постачальників багато, замінити їх не є проблемою) та слабким впливом на прибуток круїзної компанії, що не зменшує їхньої важливості в повсякденному обслуговуванні круїзних туристів та задоволенні їхніх вимог.

Матеріал статті орієнтований на практичні потреби розвитку невеликих круїзних компаній, отже, актуальний в умовах України, де круїзний бізнес тільки починає свій розвиток. Такі компанії мають обмежені можливості застосування вертикальної інтеграції через брак відповідних інвестицій. Що стосується великих круїзних компаній, то вони, навпаки, активно вдаються до вертикальної інтеграції як шляху, що забезпечує повний контроль їхніх ланцюжків поставок. Відповідно, одним із напрямів подальших досліджень може бути ефективна логістична організація всього ланцюжка поставок великої круїзної компанії з метою оптимізації сукупної доданої вартості на підставі застосування засад реінжинірингу бізнесових процесів (англ. Business Process Reengineering).

Джерела та література

1. Смирнов І. Г. Логістика туризму : навч. посіб. / І. Г. Смирнов. – К. : Знання, 2009. – 444 с.
2. Vaggelas G. K. Analysing the Supply Chain Strategy of the Cruise Industry: The case of a Small Cruise Company / G. K. Vaggelas, I. N. Lagoudis [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.porteconomics.eu
3. Veronneaus S. Global Service Supply Chain: An Empirical Study of Current Practices and Challenges of a Cruise Line Corporation / S. Veronneaus, J. Roy [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [doi:10.1016/j.tourman.2008.05.008](https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.05.008) (Tourism Management, 2008).

УДК 338.48

Д. І. Москвіна – студентка Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Морські круїзні подорожі: їх сутність та значення

*Роботу виконано на кафедрі туризму і готельно-ресторанної справи ЧНУ ім. Богдана Хмельницького
Науковий керівник: **В. І. Новикова** – кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанної справи ЧНУ ім. Б. Хмельницького*

Розкрито суть поняття «круїзний туризм», наведено особливості організації цього виду туризму. Виявлено види туристських круїзів за характеристикою водного простору, а також за тривалістю морського круїзу. Схарактеризовано класифікацію засобів пасажирських водних перевезень та визначено п'ять базових типів круїзів.

Ключові слова: круїзний туризм, морські подорожі, туристське країнознавство.

Moskvina D. I. Cruise Voyages: Their Essence and Value. Given the definition of cruise tourism, given the particular organization of this type of tourism. Identified types of tourist cruises on characteristics of water space, and the duration of sea cruise. Author determined the classification of assets passenger water transport and identified five basic types of cruises.

Key words: cruise tourism, sea voyages, tourist geography.

Актуальність дослідження. Розвиток туризму заохочує туристів до нових подорожей. У світі активно почав розвиватися морський круїз, що дає змогу туристу отримати безліч нових емоцій за досить таки невелику вартість. Актуальність морського туризму зростає зі збільшенням попиту на такий вид послуг.

Мета роботи полягає у виявленні основних видів круїзного туризму та засобів пасажирських водних перевезень.

Відповідно до мети були поставлені такі **завдання**:

- визначити основні види круїзного туризму;
- схарактеризувати засоби пасажирських водних перевезень;
- виявити типи круїзів.

Результати дослідження. Морські перевезення туристів здійснюються, зазвичай, у вигляді пасажирських перевезень, екскурсійних подорожей і круїзів. Забезпечення морських перевезень проводиться спеціальними компаніями (круїзними компаніями), які в більшості випадків виступають у ролі туроператорів [3].

Зазвичай, для перевезення туристів використовуються швидкохідні судна на підводних крилах, що забезпечують більш високу швидкість доставки. Найчастіше морські судна застосовуються для доставки туристів на острови архіпелагів або за відсутності інших транспортних засобів (наприклад, під час подорожі по Амазонці). Перевезення туристів пасажирськими рейсовими суднами здійснюються на підставі попереднього бронювання квитків. Як й інші транспортні організації, судноплавні компанії надають знижки та пільги залежно від кількості подорожуючих і туристів [1].

Основним видом морських перевезень у туризмі є круїзи. Різні форми круїзного туризму є частиною приморського туризму та відпочинку.

Особливістю круїзного туризму є те, що транспортний засіб бере безпосередню участь в обслуговуванні туристів під час здійснення круїзу. Крім того, цей транспортний засіб виступає не тільки засобом переміщення туристів по туристському маршруту, а й місцем проживання, харчування, оздоровлення, освіти, отримання розваг туристом. Водний вид транспорту в круїзному туризмі виступає базовим елементом туристського продукту, тому що під час круїзу туриста не тільки транспортують, а й надають повний спектр додаткових послуг. Круїзний туризм поділяється на морський та річковий (рис. 1). Під час розробки турпродукту туроператор має враховувати природні ресурси місцевості, тому що від водних ресурсів буде залежати різновид круїзу. Безперечно, засіб перевезення туристів має бути обладнаний та спроектований згідно з уподобаннями споживача, щоб залишатися конкурентоспроможним за ринкових умов [1].

Рис. 1. Види туристських круїзів за характеристикою водного простору

У працях М. Б. Біржакова, В. І. Никіфорова та Х. Й. Роглева розглянута класифікація засобів водного пасажирського транспорту. Характеризуючи водний транспорт для перевезення туристів, необхідно мати чітке уявлення про розподіл суден. Засоби перевезення відрізняються за низкою ознак, тому є важливим надати класифікацію засобам пасажирських перевезень (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація засобів пасажирських водних перевезень

Види засобів пасажирських водних перевезень	Характеристика
Пасажирські лайнери регулярних ліній	Перевезення у межах прибережних територіальних вод держави
Пасажирські лайнери регулярних ліній міжнародних рейсів	Міжнародні рейси між портами різних держав або між портами однієї держави, але із заходом у порт іноземної держави
Круїзні судна	5–15-денні та більш тривалі рейси із заходом у кілька портів різних держав та з короткочасною (1–2 дні) зупинкою
Високошвидкісні судна	Пасажирські поромні перевезення – судна на повітряній подушці, катамарані, судна на підводних крилах; парусні судна, у тому числі навчальні й екскурсійні

Морський круїз не найдешевший вид закордонної подорожі. Кораблі «Carnival» з іменами «Ecstasy», «Jubilee», «Celebration», «Tropicale» спеціально побудовані для круїзів підвищеної комфортності. Каюти цих лайнерів у півтора раза більше, ніж на інших круїзних судах, а їх дизайн і комфорт не поступаються респектабельним міжнародним готелям [3]. За тривалістю круїзи поділяються на такі види (рис. 2).

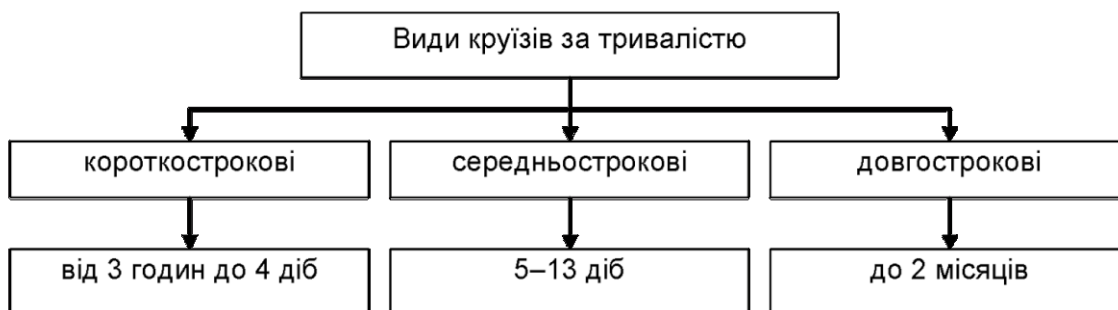

Рис. 2. Види круїзів за тривалістю

Міжнародні морські круїзи відрізняються великою різноманітністю за змістом круїзної програми, рівнем сервісу, цінами тощо. Так, наприклад, класифікація Міжнародної асоціації операторів круїзних ліній США передбачає виділення п'яти базових типів круїзів (табл. 2).

Отже, існують абсолютно різні види круїзів, абсолютно за різною вартістю, найкращі круїзи, де все включено, коштують найдорожче.

Залежно від програми берегового відпочинку прийнято розрізняти дві системи організації круїзів – європейську й американську. Європейська система передбачає подорожі по морю із заходом у різні порти з наданням у них екскурсійної програми. Практикуються навіть одно–дводенні поїздки в інші міста. Така система круїзних поїздок охоплює нині до 60 % усіх круїзів. Поряд з європейською системою організації круїзів усе більшу популярність набуває американська система,

основною метою якої є надання можливості пасажиром, які перебувають у круїзі, відпочивати на пляжах у пунктах заходу судна [2].

Таблиця 2

Типи круїзів

Тип круїзу	Характеристика
Сучасні (класичні) круїзи	Переважають на міжнародному ринку. Кораблі тут або нові, або переобладнані, повністю відповідають сучасним вимогам із дизайну, комфорту й сервісу: з просторими каютами, великими відкритими палубами, басейнами, соляріями, спортивними майданчиками та залами, салонами краси, магазинами, нічними клубами й казино
Круїзи преміум-класу	Орієнтовані на вимогливих клієнтів, які ставлять підвищені вимоги до сервісу й комфорту. Туристам пропонується персональне обслуговування
Круїзи люкс-класу	Призначені для дуже багатих туристів, які займають високе положення в суспільстві. Це своєрідні закриті клуби
Ексклюзивні круїзи	Найвища якість виявляється тут у всьому: обслуговування за формулою ultra all inclusive («усе включено»), кількість персоналу рівна кількості пасажирів, просторі каюти, інтер'єри, оформлені кращими дизайнерами, колекції дорогого живопису, персональна турбота про кожного пасажирів. Географія круїзів цієї категорії тяжіє до екзотичних напрямів. Відпочинок на круїзних лайнерах класу люкс оцінюється вище за відпочинок у будь-якому фешенебельному готелі
Особливі (тематичні) круїзи	Відповідають певній тематиці, тематичні круїзи створюються за бажаннями клієнтів

Отже, існують абсолютно різні види круїзів, за різною вартістю, найкращі круїзи, де все включено, коштують найдорожче.

Залежно від програми берегового відпочинку прийнято розрізняти дві системи організації круїзів – європейську й американську. Європейська система передбачає подорожі по морю із заходом у різні порти з наданням у них екскурсійної програми. Практикуються навіть одно-дводенні поїздки в інші міста. Така система круїзних поїздок охоплює зараз до 60 % усіх круїзів. Поряд з європейською системою організації круїзів усе більшу популярність набуває американська система, основною метою якої є надання можливості пасажиром, які перебувають у круїзі, відпочивати на пляжах у пунктах заходу судна [2].

Отже, морський круїз (подорож) являє собою туристську поїздку по морю, зазвичай, із заходом у порти, на борту спеціального пасажирського судна. Нині десятки круїзних компаній по всьому світу експлуатують сотні пасажирських суден, місткістю від 70 до 1000 і більше пасажирів, пропонують захоплюючі поїздки практично в будь-який регіон світу.

Круїз являє собою морський тур, у базову вартість якого включено комплексне обслуговування на борту судна. Зокрема: проїзд на судні, проживання в каюті (залежно від обраного класу), триразове харчування, розваги та, як правило, низка спеціальних заходів на борту судна (свята, фестивалі, конкурси, концерти та ін.)

Джерела та література

1. Акімова О. В. Концепція морського круїзу / О. В. Акімова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi.../cgiirbis_64.exe?
2. Зацепина Н. О. Історія виникнення та сучасний стан морських круїзів / Н. О. Зацепина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/34/zatsepyna.pdf
3. Морські та річкові круїзи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua-referat.com/Морські_та_річкові_круїзи.

УДК 338.48

А. С. Пустовойт – студентка
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

Сафарі-туризм як один із напрямів туристського країнознавства

*Роботу виконано на кафедрі туризму
і готельно-ресторанної справи
ЧНУ ім. Богдана Хмельницького
Науковий керівник: **В. І. Новикова** –
кандидат географічних наук, доцент
кафедри туризму і готельно-ресторанної
справи ЧНУ ім. Б. Хмельницького*

Здійснено історичний екскурс походження сафарі-турів. Виділено види сафарі-туризму за тривалістю, метою подорожі, залежно від керування транспортом, від способу і засобів пересування. Зроблено аналіз з географічної точки зору поширення сафарі-турів у світі.

Ключові слова: сафарі-туризм, туристське країнознавство.

Pustovoit A. S. Safari-tourism as one of Tourist Regional Geography Direction. Done historical excursion beginning of safari-tours. Highlight kinds of safari tourism in duration, purpose of travel, depending on the steering transport, the method and means of transportation. Done the analysis of distribution safari tours in the world in geographical terms.

Key words: safari-tourism, tourist regional geography.

Актуальність дослідження. Втопившись від стрімкого ритму життя у містах, все більше людей прагне відпочивати в єднанні з природою. Одним із видів таких подорожей є сафарі-тури, що дають змогу побачити тварин в їхньому природному середовищі.

Мета роботи полягає у виявленні основних видів сафарі-туризму та дослідженні їх територіального поширення.

Відповідно до мети розв'язувалися такі **завдання:**

- визначити основні види сафарі-туризму у світі;
- дослідити позитивні та негативні сторони сафарі-подорожей;
- виявити основні центри розвитку сафарі-туризму у світі.

Слово «сафарі» бере свій початок із суахілі й означає «поїздка» або «подорож». Оскільки спочатку такі поїздки здійснювалися по Східній Африці, відомої